

CENTER FOR FRITIDSMILJØER OG DEMOKRATI SMARTGUIDE

SAMTALER MED UNGE

Smartguide

Smartguiden for afdækning og handlemuligheder er udarbejdet med det formål at guide dig gennem situationer, hvor du som medarbejder oplever eller bliver vidne til forhold med unge under 18 år, der kræver at du yder en ekstraordinær indsats.

Medarbejderens pædagogiske opgave

En vigtig opgave i arbejdet med unge, er at skabe trygge, inkluderende rammer der anerkender de unges ønsker og behov, og samtidig giver mulighed for at danne relationer - ung til ung og voksen til ung, for derigennem at sikre de unges trivsel.

I overgangsperioden fra barndom til voksen - puberteten, udsættes unge for store forandringer og udfordringer. I løbet af puberteten udsættes unge for hormonelle, fysiske, mentale og følelsesmæssige ændringer. Kroppen øger mængden af hormoner der kan føre til humørsvingninger, indelukthed, pludselige vredesudbrud, ændret adfærd, overreaktioner osv. Dette kan gøre det til en vanskelig periode i de unges liv.

I mange tilfælde er ændret adfærd helt normalt, men du skal være opmærksom på, at adfærden til forveksling ligner den, der ligger til grund for at unge kan have problemer eller udfordringer, der gør at de måske har brug for hjælp og vejledning.

Smartguiden har til formål giver dig indsigt i -og værktøjer til: dialog, vejledning og handlemuligheder, når du står i situationer, hvor du har brug for at afdække, om den unge” bare er pubertetsramt” eller har brug for professionel hjælp og vejledning.

Frontallapperne og det limbiske system

Det der sker i teenagealderen er, at hjernen begynder at fjerne forbindelser i frontallapperne i hjernen. Det lyder umiddelbart som en dårlig ting, men faktisk er det hjernen der ”rydder op” ved at fjerne de forbindelser, der ikke har nogen funktion. På den måde er der ikke så mange forvirrende signaler i den voksne hjerne, som i teenagehjernen.

Særligt for frontallapperne er bevidsthed, konsekvenser, evnen til at planlægge tid, styrer vores sociale adfærd og uhensigtsmæssige impulser. Det limbiske system i hjernen er et andet sted i hjernen der i teenageårene er anderledes end hos voksne. Det limbiske system håndterer vores følelser og belønningssystem og hos teenagere er dette overfølsomt. Derfor ses det ofte at teenagere er risikovillige og tager chancer for at få et kick og en større lykkel følelse.

Teenageårene – "Blame it on the brain"

Teenageårene omhandler de år, den unge er under opbygning. Det er nogle år, hvor den menneskelige hjerne undergår en stor udvikling, og hvor det for mange i perioder kan virke svært og uoverskueligt at høre til. Særlige kendetegn i denne periode er:

en lyst til at løsrive sig fra barndommen og forældrene

en lyst til at eksperimentere med identitet og selvstændiggørelse

en stærk orientering mod næste livsfase > ungdom

en stærk interesse og orientering mod andre jævnaldrende og ældre unge

en øget risikovillighed hvor egne grænser afprøves

Er du bekymret?

Ungdomsskolens fritidsmiljøer er et frirum for unge mennesker, hvor de selv vælger til og fra og byder ind i et socialt fællesskab efter eget ønske. Dette frirum kan afstedkomme en fortrolighed der giver indsigt i de unges liv. Det kan være situationer fra hjemmet, uoverensstemmelser med familie og venner, selvværdsproblematikker og lignende. Som tidligere nævnt er teenageårene en turbulent periode, hvor hjernen gennemgår en stor udvikling, og hvor hormonerne raser i kroppen. Derfor kan det nogle gange være vanskeligt at fastslå hvorvidt en ændret adfærd skyldes den neurologiske ombygning, eller om der er behov for særlig støtte på grund af omstændigheder i den unges liv. Nogle gange har de unge måske brug for en voksen at tale med, for at få klarhed over situationen. Nogle gange er det måske helt normal adfærd for en teenager? Så hvordan finder vi ud af om en ung har brug for mere hjælp og vejledning end vi som ungdomsskoleansatte er kompetente til at give? Et væsentligt sted at starte er ved at kommunikere med den unge og spørge ind til den unges liv. Igennem kommunikation og det kendskab og den relation du som klubmedarbejder har til den unge, har du mulighed for at følge den naturlige udvikling den unge gennemgår, men også den pludselige markante, ændrede adfærd der også kan opstå.

Jeg-støttende kommunikation som arbejdsredskab

Jeg-støttende kommunikation er et samtalekoncept, der kan medvirke til at afdække om den unge 'bare er pubertetsramt' eller har behov for professionel hjælp. Jeg-støttende kommunikation anerkender den unges følelser, sådan at vedkommende føler sig hørt, forstået og værdsat. Formålet er at give dig et værktøj til at blive bevidst om situationens omfang. Ud over at afdække eventuelle problematikker undersøger du samtidig den unges egen vurdering af handlemuligheder.

Jeg-støttende kommunikation tager udgangspunkt i fire aspekter.

1. Den trygge ramme. Her handler det om at skabe en tryk ramme for samtalen, hvor den unge føler sig velkommen. Du skal ud fra situationen træffe et bevidst valg ifht. rammerne for samtalen. Situationen kan være en akut konflikt der skal løses, men det kan også være en ung der selv henvender sig for at tale med en voksen. Eksempler på en tryk ramme kan være valget af location for samtalen, tidspunkt for samtalen og hvem der skal deltage.

2. Samtalepartnerens rolle. Det er afgørende, at du kan rumme og anerkende den unges følelser, selvom de måske kan virke uacceptable. Du skal som medarbejder agere professionelt, og forholde dig objektivt til situationen. Det kan være, at du oplever, at den unge ikke har lyst til at snakke, så for at få indblik i den unges situation kan det være en god ide, at få den unges egen vurdering af situationen eller problemets omfang. Du kan f.eks. spørge

”Hvis det nu var fx en god ven eller en søster, der fortalte dig om dette problem, hvor alvorligt ville du så vurdere det?” (laves som dialogboks)

Det er helt centralt at undersøge, hvad der er årsag til problemet. Er problemet afgrænset til et enkelt aspekt af den unges liv, eller griber det ind i flere områder? For eksempel hjemme, i skolen, i klubben eller på de sociale medier.

3. Realitetskorrigerig. Her handler det om at få den unge til at være realistisk omkring sin egen virkelighed. Du og den unge kan sammen danne et realistisk billede af situationens konsekvenser og de udviklingsmuligheder den unge har. Ud fra de oplysninger du som medarbejder får under samtalen med den unge, skal du være opmærksom på at du har skærpet underretningspligt.

4. Formidling til kollegaer. Den nye viden og forståelse du har fået i forbindelse med samtalen med den unge formidles videre til koordinator og det øvrige personale, så der er mulighed for i et kompetent samarbejde, at støtte den unge. Videreformidlingen skal foregå i respekt for den unge og i fortrolighed.

Resultatet af den jeg-støttende kommunikation skal give klarhed over omfanget af den unges situation og dermed give dig mulighed for at handle på situationen, hvilket skal forstås som at 'føre' den unge til den nødvendige hjælp.

Kommandovej ved særlig bekymring

Personer ansat i offentlig tjeneste har skærpet underretningspligt og SKAL ifølge **Serviceovens § 153** reagere, når man får kendskab til at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller anden opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare.

Du kan eventuelt notere din observation, når du bliver bekymret (dog uden brug af personfølsomme oplysninger)

Tal med din nærmeste leder/koordinator når en oplevelse eller observation giver anledning til særlig bekymring og hvorvidt der skal udarbejdes en underretning.

Eksempler på bekymringssignaler

Fysiske tegn	Rusmidler	Adfærdsmæssige tegn
Den unge har blå mærker eller sår på kroppen	Den unge er voldsomt træt og uoplagt, har evt. røde øjne	Den unge er ukritisk kontaktsøgende
Den unge er usoigneret	Den unge er voldsom, hyperaktiv/oppe at køre, evt. store pupiller	Den unge er udfordrende påklædt
Den unge er overvægtig eller undervægtig	Den unge lugter af alkohol eller er beruset	Den unge har tit konflikter med andre
Den unge har "forkert" påklædning - for lidt eller for meget ift. vejret		Den unge slår ofte, overreager og bryder ud i raseri, uden der er en tydelig grund til dette
		Den unge fortæller jævnligt om fravær fra skolen
		Overdreven tilpasning, f.eks. ved at søge at opfylde andres behov og forventninger, både til andre ung

At skrive en underretning

Det er i en underretning vigtigt at have fokus på, det der har foranlediget underretningen. Underretningen er udelukkende baseret på dine observationer eller eventuelle informationer og hvilke bekymringer det forudsætter for den unges udvikling og trivsel. Underretningen skal være konkret med eksempler og ikke vurderende eller fortolkende.

Akut handling

Bliver du bekendt med forhold omkring en ung, der kræver en akut handling, skal du kontakte **Familieafdelingen i Randers på telefon 89151400** i hverdage mellem 08.00-10.00. Er der behov for akut handling udenfor dette tidsrum, henvises til den **Sociale Døgnvagt på telefon 23206237 eller politiet 114.**